

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології

Кафедра психології

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
КРУГЛОГО СТОЛУ

**«СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

Видавництво
«Юридика», 2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

Цільмак Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Геращенко Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гурін Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Джежик Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Самара Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов Вячеслав Абдуллайович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Юлія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори.

С 916 Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів Круглого столу присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.) / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 160 с. Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

ISBN 978-617-8182-85-4

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Круглого столу «Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи» присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.).

УДК 159.98:340(049.2)

ПРОЦЕС СПІЛКУВАННЯ ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФОРМОТВОРЕННЯ ПРАВОВІДНОСИН

Процес спілкування є фундаментальною складовою формування правовідносин, що набуває особливого значення в умовах зростання ролі ефективної комунікації в сучасному суспільстві. Метою даної роботи є дослідження ключових соціально-психологічних аспектів комунікативної поведінки, а також визначення чинників, які впливають на формування та успішність правовідносин через спілкування. Основою дослідження слугує аналіз наукових праць і емпіричних даних, що дає змогу зробити об'єктивні висновки щодо особливостей процесу комунікації як базового елемента в процесі формування правовідносин.

Спілкування виступає базовим елементом формування правовідносин, оскільки забезпечує ефективний обмін інформацією між учасниками правового процесу. Соціальна комунікативна складова цього процесу охоплює всі аспекти взаємодії, що пов'язані з передачею інформації, включаючи як вербальні, так і невербальні засоби для вираження змісту, емоцій і намірів. Її можна розглядати як сукупність процесів і механізмів, які сприяють результативному зв'язку між учасниками взаємодії. Така комунікативна взаємодія є важливою як на міжособистісному рівні, так і в рамках масової комунікації, що сприяє формуванню та розвитку правових відносин [2].

Комунікаційний процес виступає основоположним елементом у створенні правовідносин, оскільки забезпечує обмін юридично значущою інформацією та думками. Спілкування відіграє ключову роль у розвитку правосвідомості, зміцненні правової культури та підтримці правопорядку в суспільстві. У правовому середовищі саме ефективна комунікація впливає на глибше усвідомлення сторонами своїх прав та обов'язків, формує їхнє самосприйняття і рівень взаємної

довіри. Від якості правової комунікації залежить здатність вирішувати конфлікти і досягати співпраці, тоді як її відсутність або неефективність може стати джерелом непорозуміння і правових суперечок.

Комунікація є ключовим елементом у формуванні правовідносин, оскільки визначає соціальну поведінку учасників. Соціальне оточення, зокрема контакти із сім'єю, колегами та друзями, сприяє засвоєнню норм спілкування, що впливає на взаємодію в правовій сфері. На правову комунікацію впливають соціальний статус, культурні традиції, рівень освіти та професійна діяльність, визначаючи ступінь формальності та вибір тем для обговорення [4].

Комунікація є важливим чинником у формуванні правових відносин, і її ефективність значною мірою визначається психологічними аспектами, такими як емоції, мотивація та самооцінка. Емоції можуть як сприяти, так і ускладнювати процес офіційного спілкування у правовій сфері. Позитивні емоції, такі як впевненість і повага, здатні зміцнити довіру та відкритість між сторонами правовідносин, тоді як негативні емоції, наприклад, страх чи агресія, можуть провокувати напругу та перешкоджати ефективній взаємодії. Мотивація впливає на те, наскільки учасники правових відносин зацікавлені в активній комунікації для досягнення конкретних юридичних результатів. Люди з високою мотивацією, як правило, демонструють більшу ініціативу в правовій комунікації, тоді як низька мотивація може призводити до уникнення участі в ній. Самооцінка, у свою чергу, визначає рівень впевненості під час правової взаємодії: висока самооцінка сприяє відкритості та впевненості, а низька – може заважати активній участі та встановленню правовідносин [3].

Гендерні особливості впливають на комунікативну поведінку, що є основою формування правовідносин. Чоловіки зазвичай обирають прямий, лаконічний стиль, орієнтований на факти та вирішення завдань, що важливо у правових питаннях. Жінки схильні до емоційно насиченої комунікації, акцентуючи на довірі та соціальних зв'язках. Такі стилістичні відмінності можуть викликати непорозуміння, але водночас сприяють гармонійному поєднанню підходів для глибшого спілкування у правовідносинах.

Спілкування є основою формування правовідносин, оскільки забезпечує обмін інформацією між учасниками. Вербальна комунікація в правовій сфері включає усне та письмове мовлення, що дозволяє сторонам чітко викладати позиції, передавати норми права та узгоджувати умови договорів. Невербальні засоби, як-от жести, міміка та пози, доповнюють вербальне спілкування, допомагаючи передати емоційні аспекти та рівень зацікавленості. Узгодження вербальних і невербальних сигналів критично важливе для уникнення непорозумінь та збереження довіри між сторонами, що підвищує ефективність правової взаємодії.

Особливе значення має взаємодія вербальних і невербальних засобів у міжкультурному правовому спілкуванні, де невербальні сигнали можуть мати різні інтерпретації залежно від культурного контексту. Знання культурних особливостей дозволяє уникати непорозумінь і сприяє налагодженню правовідносин між представниками різних культур. Наприклад, жести, що є прийнятними в одній культурі, можуть мати інше значення в іншій, що безпосередньо впливає на розуміння правових позицій. Коректне тлумачення невербальних сигналів допомагає інтегрувати їх із вербальними засобами, що посилює ефективність комунікації в межах правовідносин [1].

Висновок нашого дослідження демонструє, що процес спілкування є базовим елементом формування правовідносин, оскільки саме через нього відбувається обмін інформацією, що лежить в основі правових домовленостей. Від того, наскільки точно і зрозуміло сторони здатні передати свої наміри, залежить правильність тлумачення умов угод, зобов'язань та прав. Успішне спілкування сприяє побудові прозорих та надійних відносин, що підвищує рівень взаємної довіри. Без чіткого комунікативного процесу можуть виникати непорозуміння, які здатні призвести до конфліктів і юридичних суперечок. Тому якісна комунікація є важливим чинником для досягнення ефективної правової взаємодії та забезпечення стабільності в правовідносинах.

Список використаних джерел

1. Кузьменко Л., Нечипоренко В. Вербальні та невербальні комунікативні стратегії у правовій діяльності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2019. № 9. С. 115–118.
2. Авер'янова Т. Комунікативні аспекти правової взаємодії. *Наукові праці*. Серія: Юридичні науки. Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, 2020. № 1. С. 24.
3. Камарі Максін К. Право, емоції та відносини власності. URL: <https://academic.oup.com/edited-volume/35467/chapter-abstract/303638872?redirectedFrom=fulltext&login=false>– 2021.
4. Рожнова В. Міжкультурна комунікація в правовій сфері. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2021. № 42. С. 45–47.

Ключові слова: комунікація, правовідносини, вербальна комунікація, невербальна комунікація, правова взаємодія, емоції, міжкультурне спілкування.

Keywords: communication, law revelations, verbal communication, non-verbal communication, legal interaction, emotions, intercultural communication.

Довженко Мирослава Юріївна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ПРАВОПОРУШНИКА ТА ОСНОВНІ ЧИННИКИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ	40
Зубарева Світлана Михайлівна ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПСИХІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В КРИЗОВИХ УМОВАХ ПСИХОЛОГІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	42
Костюк Вероніка Сергіївна ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТРИВОЖНИХ РОЗЛАДІВ У ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	46
Куліков Віталій Миколайович ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ВПЛИВ ЗАКОНОДАВСТВА НА ЛІКУВАННЯ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ	50
Миронова Ірина Ігорівна ЮРИДИЧНІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКОВИХ АДИКЦІЙ	53
Папінян Вікторія Валентинівна, Брусанівська Вікторія Олегівна ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ НА МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ ТА СОЦІАЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ.....	56
Папінян Вікторія Валентинівна, Токова Леся Анатоліївна СОЦІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЯК ОПОРА В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	62
Папінян Вікторія Валентинівна, Цехоцька Поліна Юріївна РОЛЬ ОНЛАЙН-СПІЛКУВАННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	66
Папінян Вікторія Валентинівна, Юріцена Катерина Володимирівна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СТАНУ ПАНІКИ.....	70
Петровчан Діана Михайлівна ВПЛИВ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ НА РІВЕНЬ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД МОЛОДІ	75
Попова Ольга Сергіївна ПРОЦЕС СПІЛКУВАННЯ ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФОРМОТВОРЕННЯ ПРАВОВІДНОСИН.....	78
Рєпнова Тетяна Петрівна ПРАВОВА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ: КОНСТРУКТИВНИЙ ТА ДЕСТРУКТИВНИЙ АСПЕКТИ.....	82